

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, V. Váczi körút 23.
hova minden küldemény intézendő.

Zsidó felekezeti és társadalmi hetilap.

SZERKESZTI:

SZABOLCSI MIKSA.

Előfizetési feltételek:
Egész évre házhoz küldve . 8 frt —
Fél évre 4 » —
Negyedévre 2 » —
Egyes szám ára 16 kr.

M E G J E L E N I K M I N D E N P É N T E K E N .

Tartalom:

A spadassin. Irta: T á b o r i R ó b e r t. — A bécsi konferencia. — Iskolai értesítők. — A talmud udvariassága a nőkkel szemben. Dr. D i a m a n t Gyulától — A spanyol zsidók Bolgáriában. Irta: D u g o v i c s Imre. — Az erősek B e r n s t e i n A. elbeszélése. — Hírek. — Hirdetések.

Naptár:

Vasárnap (1892. szeptember 4.) 5652. Elul hó (29 napos) 12-ike. Hétfő 13-ika Kedd 14-ike Szerda 15-ike. Csütörtök 16-ike. Péntek 17-ike. Szombat 18-ika. Hetiszidra: **Ki-Szovó.** (Mózes V. könyvének 26. 27. 23. 29. fejezetei) Haftorah: Jezsaiás 60. fejezete.

A spadassin.

Ez is középkori institúció, éppen úgy, mint a bravó, vagy a — zsidó üldözés. A spadassin olyan előkelőbb orrgyilkos volt, aki nem sötét éjjel, nem is az utcásarkon leskelődve rohanta meg áldozatát, hanem fényes nappal és a társadalmi illemszokás pontos betartásával. Ha valakinek egy ellensége volt, akitől megszabadulni óhajtott, de úgy, hogy a törvénynek ne legyen beleszólása, megalkudott a spadassin-nal, (aki sokkal többbe került ugyan, mint a közönséges bravó, de »gentleman« számba ment), ez belekötött lársaságban, a kártyaasztalnál vagy az utcán a kiszemelt áldozatba s a vége az lett, hogy mind a ketten kimentek egy szál kardra. Mivel pedig a spadassin egész életében egyebet sem tett, mint-hogy a kardot forgatta és tökéletesen otthon volt a vivás minden finességében, a dolog 1000 esetben 999-szer úgy végződött, hogy a spadassinak hajszála sem görbült, míg a provokált áldozat életével adózott a szép és derék társadalmi szokásnak. Rendesen a bíróság feléje sem nézett a spadassin-nak, hanem engedte, hogy élvezze fáradozásának gyümölcsét; de ha mégis

egyszer felelősségre vonta, föl is mentette fényesen, mert hisz »minden a párbaj-kodex szabályai szerint történt!»

Az az esküdtzéki tárgyalás, amely az elmúlt héten Párisban végbement, mintha csak eszünkbe akarná juttatni, hogy nem estünk olyan távolra a legsötétebb középkortól, mint néhány rajongó a világgal és önmagával szeretné elhitetni. Ott láttuk a spadassint M o r é s marquis ur személyében, két bravó: G u é r i n és T a x i l L e o urak által képviselve, s a középkori 12 birót, akik fölmentették a vádlott orrgyilkost, »mivel a lovagiasság szabályai szerint járt el.» Talán ugyanaz a tizenkét esküdt volt az, ki Ravacholt halálra ítélte, mivel dynamitot dobott azok házaiba, akiket gyűlölt. B o l o n d Ravachol, úgy kellett neki! miért vitte a saját bőrét vásárra? Miért nem gyakorolta magát kora ifjúságától kezdve a kardvivásban — vagy ha ez már nem volt lehetséges, miért nem bizott meg egy spadassint azzal, hogy a formák tökéletes betartásával provokálja és gyilkolja ellenségeit? Ha ezt teszi, ma még él, s nem kénytelen a guillotintól megismerkedni!

A dolog lényegét véve nincs is különbség

Ravachol és Morés marquis ur közt. Mind a kettő kissé kalandos, mind a kettő meglehetősen komisz, mind a kettő háborut izent a vagyonnak, de míg Ravachol nem tesz különbséget keresztény és zsidó pénz között, hanem mint igazi anarchista ott rabol, ahol van, Morés marquis ur jónak látta a szelidebb anarchizmus; az antisemitizmus leple alatt üzni rabló-kalandjait. Ez nála már tradíció. Hisz ősei sem tettek egyebet, mikor a rablóvárból alászáltak, s az országút melletti lígelben meglesték, míg a zsidó kalmár arra jött. Rátörték-elrabolták szorgalmasan gyűjtött kincseit és ráadásul még meg is ölték a boldogtalant. Ez az országutszéli hősiekedés egyetlen öröksége, Morés marquisnak, mert a régi vérnek már is ten tudja hányadik előde hágott a nyakába.

Valóban őt magát komolyan sem lehet venni, épp olyan kevésbé, mint azt a csürhe hadat, mely nyomában jár, megéljenezi és megszosztzik vele a holttesteken. Farkasivadék ő kelme, s él a farkasok jogával: üvölt és rabol. De a társadalom a hibás, mely megtüri a maga körében a farkasokat és sákálokat, s még »enyhitő körülményeket« talál számára. Ez a társadalom vagy nagyon gyáva, vagy pedig annyira lealjasodott, hogy szívesen szolgáltatja ki prédául tagjai egy részét, hacsak a saját bőrét sikerül egy időre biztonságba hoznia.

*

Lássuk a tárgyalás menetét. Van benne elég érdekes momentum. Kezdődött augusztus 29-én és befejeződött a következő napon. Jó lesz, ha okulás kedvéért röviden ismételjük azon események leírását, melyek folytán Morés marquis a vádlottak padjára került:

Egy párisi antisemita lapban, a »Libre parole«-ban megjelent egy cikk, mely különbséget tett a »zsidó« és a »francia« kard között, s azt követelte, hogy ne engedtesék meg a zsidóknak tiszti rangot viselni, »mert nem méltók erre.« E cikk miatt Crémieu-Foa kapitány két ízben verekedett meg: egyszer a hirhedt Drumont-tal, másodszer a cikk írójával, De Lamasa gróffal. Ebben a második párbajban Morés volt De Lamasa segéde, míg ellenben Mayer kapitány Crémieu-Foa-nak segéd-

kezett. A segédek megegyeztek abban, hogy a párbajról fölvetett jegyzőkönyvet nem fogják közzétenni, de ez mégis megjelent a lapokban. Erre aztán Morés így szólt Mayerhez: »Kettőnk közül az egyik s z ó s z e g ő, de én nem vagyok az,« mire Mayer egészen higgadtan válaszolt: »Én sem, hanem azért rendelkezésére állok;« Noha még ugyanazon a napon Crémieu-Foa fivére kijelentette, hogy a kérdéses jegyzőkönyvet ő publikálta, s így minden kétséget kizáró módon kiderült, hogy Mayer kapitánynak semmi köze az egész dologhoz, mégis sikra kellett szállnia, mert Morés marquis »zsidóhullát akart látni.« Azt követelték tőle, hogy fejezze ki sajnálkozását a történetek fölött, s mivel azt tenni nem akarta, kardpárbajt erőszakoltak rá, noha tudták, hogy sem nem olyan jó vivó, mint Morés, sem pedig nincs abban a helyzetben, hogy meglevő ügyességét kifejtse, mivel jobb karjában egy seb folytán állandó gyöngeség maradt meg. A dolog vége az lett, hogy szegény Mayer szurást kapott tüdejébe, melynek az alig 34. éves, vitéz, derék és a legszebb reményekre jogosító katona másnap áldozatul esett.

A spadassin jól számított, mikor visszatartotta a pisztolyt, mert ez a fegyver kissé megbizhatlan. Abban is szem előtt tartotta a saját előnyét, hogy magának követelte a sértett fél előjogait, noha ő volt a sértő fél.

Érdekes fényt vet a párbaj előzményeire Taxil Leo vallomása. Ez az ur, aki éppenséggel nem mondható zsidóbarátnak és Franciaországban körülbelül azt a szerepet játszsza, mint Ausztriában Rohling, — a következőket mondta:

— Vaknak kellene lenni, ha a Mayer-Morés párbajban nem látnók előre föltett szándékot. A Drumont-Bourdeau-féle törvényszéki tárgyalás alatt ott volt az előcsarnokban Guérin ur, aki tanuja volt Morésnak és kierősza-kolta a kardpárbajt. Ez a Guérin, aki levélben fölkereste a párisi nagyrabbit és ajánlatot tett neki, hogy pénzért megvédelmezi a zsidókat, azóta, hogy a nagyrabbi kereken visszautasította ajánlatát, még veszetlebb dühvel megy neki a zsidóságnak. A mondott alkalom-

mal is kikelt ellene és azt mondta, hogy a zsidóság okozta Franciaországnak minden baját. Egy öreg ember látszólag munkás, azt kérdezte tőle: »1870-et is?» »Azt is!» — ordított Guérin — »s a mi bajunknak nem lesz előbb vége, míg valamennyi zsidót agyon nem vertük. Rothschildot megfojtjuk, kötelet kerítünk a nyakába, és a saját palotája kapuján fölakasztjuk. Okvetlenül szükségünk van egy zsidó holttestre.« Az öreg munkás erre méltatlankodva kijelentette, hogy »Ravachol sem beszélhetett volna másként«, mire nekiestek és mindenféle ocsmány szidalommal elhalmozták. Ekkor kijelentette: »Kereszténynek születtem, az is maradok, de önök uraim képesek volnának az emberrel megutáltatni vallását.« Ebből a jelenetből és Guérin nyilatkozatából joggal következett Taxil, hogy Morésnak és segédeknek előre föltett szándékuk volt a dolgot a végletekig vinni.

A vádhatóság hiteles adatok alapján bebizonyította, hogy Morés marquis Amerikában, Indiában, Texasban és Tunisban nagyon kalandos életet folytatott és Franciaországba visszatérve, előbb az anarchistákkal, aztán az antiszemitákkal lépett szoros összeköttetésbe. Rothschild leányának esküvője napján egy röpiratot osztatott szét a templom előtt, mely e czimel viselte: »Rothschild, Ravachol és társaik«. Aztán egy izben tanuk előtt kijelentette, hogy »szükség volna már egy zsidó hullájára«. Mindezen dolgokat Morés ur a tárgyaláson részint tagadta, részint pedig nem válaszolt a hozzá e tekintetben intézett kérdésekre.

Érdekes tanu volt Esterházy grófzászlóaljparancsnok, azon Esterházyak utóda, akik még II. Rákóczy Ferencz alatt léptek a francia hadsereg szolgálatába, s azóta a jelesnél jelesebb tiszteket szolgáltatták e seregnek. Esterházy gróf a következő nyilatkozatot tette: — A legnagyobb mértékben méltatlankodtam, mikor meghallottam, hogy a zsidó vallásu tisztek ellen cikkek ir egy tiszt, aki a névtelenség leple alatt rejtőzik. »Jer — szóltam Mayerhez, aki velem együtt Crémieu segéde volt — meg kell tudni e tiszt nevéét, hogy lábrugásokkal kergessék ki a hadseregből. Én magam üzetem

el két emberem által, akik előbb levetik az egyenruhát, nehogy bepiszkolják, mikor kidobják ezt az urat.

Ez a nyilatkozat úgy volt megléve, hogy Mayeren kívül a többi segédek is meghallották. Morés márkinak okvetlenül tudomása volt róla, de oda sem hederített. Mert először is Esterházy gróf kitünő vivó és a spadassin nem szeret azokkal szembe szállni, akik legalább is olyan erősek mint ő, aztán neki »zsidóhullára« volt szüksége.

Esterházy gróf azt is kijelentette, hogy Mayer nem fogadhatta el katonalétére azt a föltételt, melyet eléje szabtak, hogy t. i. sajnálatának adjon kijejezést a történetek fölött, s azt tudhatták Morés tanui már előre is. Ez a föltétel már magában is fölért újabb provokációval.

La fon államügyész fenntartotta a vádat. »Szükség volt egy zsidó hullára — ugymond — és egy derék becsületes tisztnek életével kellett lakolnia. Ha minden párbajozót fel is mentünk, ezt az egyet el kell itélnünk. Morés ur meglehetősen kerülő utat végezett, míg az antiszemitizmusig eljutott: előbb dzsidástiszt, aztán marhakereskedő Chicagoban, vasuti vállalkozó Texasban, üzér Tunisban és most Izrael megrontója, valóban furcsa egy pályafutás. Ezután áttért az államügyész arra a tisztre, aki Drumont lapjában megirta a zsidó tiszteket gyalázó cikkek. »Az a névtelen tiszt volt oka mindennek — ha ugyan létezik! Ha valóban van egy olyan tisztje a francia hadseregnek, aki a névtelenség védelme alatt gyaláz, megérdemli, hogy gyávának bélyegezzék s Morés marquis kötelessége volna őt megnevezni,« — Végre e szavakkal fejezte be beszédét: »Vádlott ön embert ölt! Vigyázzon, mert legközelebb az általános méltatlankodás szétzuzza majd az önök sajlóit és tollait.«

*

A dolognak vége pedig az volt, hogy a vádlottakat (mert a segédek ellen is vádat emelt az államügyész) fölmentették.

Ha meg akarnók magyarázni ezt a különösen hangzó fölmentő ítéletet, akkor elég volna, ha egy híres angol történész (Gibbon) művéből idéznők a következő mondást: »Vannak a nem-

zetek életében egyes korok, mikor a józanság szünetel, a jogérzet alszik és a nemzet bizonyos vonaglást végez, mely hasonló az epileptikus betegek görcsös mozdulataihoz. « Francziaország, a muszkabarát Francziaország, a Morés-k, Guérinek tevékenységének színhelye is ilyen görcsös állapotban van most. De föl fog ébredni, s akkor a szabad eszmék e földje nem türi meg magában e betegség csiráját, hanem kilöki magából, vagy megsemmisíti, hogy nyoma se maradjon.

... S akkor a spadassin újból elmehet Chicagoba ökörhajásának.

Tabori Róbert.

A bécsi konferencia.

Ha el nem halasztják — mi azonban legalább is valószínű — folyó szeptember hó 6-án tanácskozássra fognak összeülni Bécsben a pesti, párisi, londoni, berlini és bécsi zsidó hitközségek küldöttei. Nagy az indifferentizmus a zsidó vallásos életben, különösen a zsidó nők körében, módot eszközt kell keresni, hogy ezen változtassanak. Az alább reprodukált felhívás szerint ez volna a gyűlés oka, célja.

A konferencia a kitűzött feladatot megoldani nem fogja (ilyen gyűlések eredményre egyáltalán nem szoktak vezetni) de azért örvendetes, hogy a kérdéssel foglalkozni kezdenek, hogy a bajon segíteni akarják, hogy elhárítására módot és eszközt keressenek. Beületére válik ez különösen annak a szellemnek, mely a bécsi zsidó hitközség vezetésébe Guttman Vilmos lovagnak elnökké való választásával bevonult és a mely nemes gyümölcsöket fog hajtani okvetlenül. A férfiú, ki százezreket áldozott a zsidó tudomány, a zsidó iskolaügy emelésére (a bécsi rabbiképző intézetet Guttman Vilmos és Dávid lovagok teremtették) és százezreket általános és felekezeti jótékony célokra, a vallásos szellem emelésére is kiválóan nagy súlyt fektet, és mert azt hiszi, hogy konferencia útján célját éri, ilyet — mint említők — szeptember 6-ára hívott egybe Bécsbe a bécsi hitközség nevében.

Az e célra a nevezett hitközségek előjáróságaihoz küldött felhívás így hangzik:

Igen tisztelt urak!

Velünk együtt bizonyára észrevették azt a nagy vizátságot, hogy a vallásos indifferentizmus általában és különösen a mi hitrokonainknál ijesztő módon szaporodó-

ban van. Ezen kalamitásban különösen felpanaszlandónak és segítesre szorulónak tetszik előttünk azon körülmény, hogy a vallásos érzésnek ezen pusztulása legfeltűnőbb módon és még inkább mint férfiaknál a nőknél jelentkezik. Mintaképei és forrásai a vallásos érzületnek és a jámborságnak, amik a zsidónők még nem is a rég multban voltak, ezen legkiválóbb női erények tekintetében manapság sokszor kénytelenek az elsőseget átengedni más vallású asszonyoknak. Ennek oka jórészt abban rejlik, hogy nőink számára; nincs tulajdonképpen kultuszunk; sokáig ez az állapot el nem tűrhető, mert hit nélkül család ép oly kevéssé boldogulhat tartósan, mint az állam; kétségtelen, hogy a jelenlegi vallásánítás ép oly kevéssé elegendő a vallásos érzület leköltésére, mint az istentisztelei rendelkezések a templomban; mert ama nagy követelmények, melyeket manapság a realis tudományok hárítanak az ifjúságra, nagyon kevés időt hagynak a vallásoktatás tekintetében arra, hogy ez alaposan legyen végezhető; hitszónoklatokat csak szombatoként és ünnepnapokon tartanak, melyekhez a mai kifejtett, terjedelmes üzleti tevékenység mellett lehetetlen a templomba ellátogatni. Különösen sajnálandó az, hogy szombatonként éppen a fiatalság nem mehet templomba, mert a diákokat az iskola, a segédek és hivatalnokokat hivatásuk kötelességei akadályozzák meg ebben.

Ez oknál fogva a mi meggyőződésünk szerint a hitközségi előjáróságoknak legfontosabb feladata az, hogy e kérdéssel behatóan foglalkozzanak és módot keressenek rája, hogy hitrokonainak vallásos öntudatát emeljék és megerősítsék; a dolog fontosságánál fogva célszerűnek tartjuk, hogy a legelső hitközségek t. i. Berlin, London, Páris, Budapest és Bécs e fölött tanácskozzanak és az, aminek történnie kell, egyöntetűen történjék. A fővárosoknak közvetett befolyásuk van a vidéki városokra és az intézmények általánossága folytán ezeknek tekintélye is növekednék, ami a sikeres eredményhez nélkülözhetetlen. Bátrak vagyunk hangsúlyozva megjegyezni, hogy traditiók és formák fölött való döntésbe semmi szín alatt sem akarunk bocsájtkozni, valamint olyan kérdések fölött való vitába sem bocsájtkozunk, melyeknek megítélése kizárólag az erre hivatott rabbiknak engedendő át. A mi feladatunk egyesegyedül az lehet, hogy eszközöket teremtsünk arra, hogy a zsidóság missióját, valamint elődeink dicsőséges multját hitrokonainknak tudatába ojtjuk. A zsidó nép e két legfontosabb factora tekintetében nincs nézeteltérés azok között, akik az orthodox vagy a reformpárthoz tartoznak, mert itt nem hypothézisekről van szó, hanem h a t á r o z o t t t ö r t é n e t i t é n y e k r ől, a m i k o r m i n d e n p á r t e g y e t t é r t.

Bátrak vagyunk ennél fogva felkérni, hogy e fontos ügyben való tanácskozássra, keddre, f. évi szeptember 6-ára választottakait Bécsbe küldeni sziveskedjenek.

*) Van pesti, budai, ó-budai stb. hitközség, de budapesti hitközség nem létezik. Szerk.

Iskolai értesítők.

(Folytatás.)

28. A szombathelyi izr. népiskola az idén adta ki első értesítőjét még pedig abból az alkalomból, hogy a város a zsidó hitközségnek megszavazott évi 1000 frt subvenczióval biztos alapra helyezte az iskola jövőjét. A bevezető sorokban az intézet igazgatója R o d e r Adolf éppen e ténynyel foglalkozik és érdekes adatot szolgáltat a felekezeti pártokraszakadásnak hátrányaihoz, melyeket a szombathelyiek zsidó népiskolája annyira megsínylett, hogy az anyaközség kénytelen volt már az intézet feloszlatását is elhatározni. Az iskolaév története rövid néhány adatra szorítkozik. Ezekből kiemeljük, hogy egy az iskolaépület javára rendezett táncmulatság 1200 frtot jövedelmezett, és a 216 fi- és leánynövendék közül téli ruhával 40 szegény sorsu növendéket láttak el részint az intézetben fönnálló Deák alapból, részint egyesek adományaiából. Teljes tandíjmentességben 49-en és részlegesben 140-en részesültek, ami csaknem páratlanul álló arány. A hazafias érzelmek ápolására a nemzeti ünnepeket is felhasználták, de annak nyomát nem látjuk az értesítőben, hogy az ifjusági istentisztelet intézménye meg van-e már honosítva. A vallástanítás rendszere abban különbözik az átlagostól, hogy a biblia és imafordítás már az első osztály tárgyát képezi s a biblia történet tanítását, valamint a héber írást csak a III. osztályban kezdik. Bibliából különben mindössze Mózes I. és II. könyvéből fordítottak szemelvényeket és héber nyelvtant is tanítottak. Hogy a hit és erkölestani elemek ismertetésére mennyiben fordítottak gondot, azt a jelentésből nem látjuk. A négy fiu és négy leány osztályu iskolában a tanítást R o d e r Adolf igazgatósága mellett Magyar Ármin, Kőrösi József, Altstädter Lajos, Weisz Fanny és Divald József végeztek. A 9 tagu iskolaszék elnöke E n g e l Samu dr. volt.

29. A szilágysomlyói orth. hitközség népiskolájáról, mely csak egy éve hogy létesült, értesítőt nem adtak ki. De a velünk közlött adatokból az az unicum lünik ki, hogy míg a világi tárgyakat egy tanító adja elő, addig a vallástani anyagot két tanerő dolgozza fel. Ennek daczára az iskola, ugy állítja a beküldött jelentés, teljesen megfelel hivatásának és K e r e k e s József kir. tanfelügyelő, ki azt háromszor meglátogatta, a nemzetiségi vidéken múltodó iskola hazafias szelleme és tapasztalt eredményei fölött elismerésének adott kifejezést. Hogy az iskola a magyarságnak jelentékeny faktora lehet, az kitetszik abból, hogy megünnepezték benne Széchenyi születésnapját, márcz. 15-ikét s a koronázási jubileumot. A növendékek száma 71 volt, közülök tandíjmentes 30, téli ruhát 12 szegény gyermek kapott. A tantestület tagjai: Schwarz Mór igazgató, Blau József és Hirschler Lipót. „Az iskolaszék elnöke, — panaszojja el az adatok beküldője — a már egy teljes év óta

Reich Ignác főkjában heverő alapszabályok szerint mindig a hitk. alelnöke, amiből aztán az a viszás do-log származik, hogy évközben választanak iskolaszéki elnököt, még pedig olyat, aki hitk. alelnöknek jó lehet, de iskolaszéki elnöknek nem — termett.

30. A szatmári orth. hitközségnek — mint a beküldött irott jelentésben olvassuk — egyetlen kultur-intézménye van s ez az izr. népiskola, melynek eddig csak fiu osztályai működtek, de a jövő tanévben már leányosztályai is megnyílnak 2 tanerővel. Az iskolába a 230 tanköteles zsidó fiu közül 214 járt, akiket 4 tanító oktatott. A tanerők közül hármat a város fizetett, aminek magyarázata Szatmár város demokratikus nép-oktatási szervezetében keresendő, melynél fogva a népiskolák minden tanítójáról a város gondoskodik s az oktatás az összes népiskolában i n g y e n e s. A község maga csak egyetlen tanerőt fizet, s felekezeti iskolája többi tanítójának évi pótlékot ad. Miután a községnek egyedül gabella jövedelme van s a kultusadót nem ismeri, szép tőle, hogy a szegényebb sorsu tanulókat könyvekkel és tanszerekkel ingyen látja el. Az ifjusági istentisztelet az iskolában meg van honosítva. Miután a vallástani anyagot csak annyiban közlik velünk, hogy ez az értesítő legnagyobb részében kimutatottól kevésben tér el — felőle véleményt nem mondhatunk. Azt azonban dicsérettel emelhetjük ki, hogy a bibliát m a g y a r nyelvre fordítva tanítják.

A veszprémi hitközség tanintézményeiről szóló értesítő ismertetéséből szedés hibából kimaradt, hogy a gymn. VII. és VIII. osztályában a zsidók története mellett rendszeres hit és erkölestant is tanítanak. Mint a beküldött helyreigazító sorok mondják, a tantarv készítésénél az volt az egyik vezérelv, hogy a zsidó vallást az alsóbb osztályokban szentírási szemelvényekből ismertessék meg s a VII. és VIII. osztályban a tanultakat rendezzék és a tanulók emlékébe vessék.

A talmud udvariassága a nőkkel szemben:

Mig az ókor művelt népei a nőben oly teremtményt láttak, melynek egyedüli hivatása a férfi életét kellemessé és széppé varázsolni, a minek következtében a nő, mint a férj szeszélyeinek játéka, nem követelhetett magának előkelő szerepet sem a családban, sem a társadalomban: addig a szentírás első lapjai a nőt mint a férfival teljesen egyenrangú személyt állítják élénk, ki méltó helyet kérhet maga számára férje oldalán. Mig a világhódító Róma, ha híres asszonyainak emlékét meg akarta örökíteni, csak azt találta felőlük feljegyzésre méltónak, hogy mily ügyesen társalogtak, mily kecsesen jártak, addig a zsidók a nőben az asszonyi és hitvesi erőnyeket dicsőítették, melyek folytán joggal megérdemlik a férfiak tiszteletét és becsülését. Valamint a szentírás a nőben a férj méltó és egyenrangu

öltársát látja, úgy a szentírás törvényeit és ítéleit bővebben fejtegető talmud is arra törekszik, hogy a gyengéd nőt megvédje a férj önkénye ellen, hogy a férj a nőnek ne zsarnoka és parancsolója, hanem hű és odaadó társa legyen.

Azon óriási különbséget, mely a házasság szentségét illetően a római és zsidó felfogás között uralkodott, legélesebben kidomborítja a talmudnak két elbeszélése.

Egy alkalommal, úgy jegyzi fel a talmud, Hadrian császár e szavakkal fordult Rabbi Gamalielhez: »A ti istenetek meglopta az embert, midőn álmában egy oldalbordáját elvette.« A tudós rabbi leánya, hallva ezen megjegyzést, engedélyt kért a hatalmas császártól, hogy a választ ő adhassa meg. »Bíróságra van szükségem, így kezdte a tudós leánya, mely pörömben ítéljen. Ejje! tolvajok hatoltak be lakásomba, az ott levő ezüst edényeket ellopták és aranyból készülteket hagytak ott helyükben.«

»Óhajtanám, feleli a császár, hogy naponta ilyen tolvajok látogassanak el hozzám.« »Ugyanigy cselekedett Istenünk is« jegyzé meg a leány, »ezüstöt vett az emberből s arannyal pótolta.«

„Egy római matróna, így szól a talmud egy másik elbeszélése, egykor azt kérdezte egy zsidó tudóstól: „hány nap alatt teremtette Isten a világot?“ „Hat nap alatt“ válaszolja a tudós. »Hát azóta mivel foglalkozik« kérdezi a matróna. »Az embereket szerencsésen akarja összeházasítani,« feleli a tudós. A római urnő csodálkozik a híres rabbi naiv válaszára s így folytatja: »Ez nem Istenhez méltó foglalkozás, erre én is képes vagyok.«

Hogy állítását bebizonyítsa, 1000 szolgáját 1000 szolgálójával összeházasította. A következő napon borzasztó tapasztalatot tett. Az összeházasított felek cizvakodtak, veszekedtek, ütlegelték egymást és arra kérték urnőjüket, hogy válassza el őket egymástól, mivel nem élhetnek együtt. A matróna e szomorú tapasztalat után igazat adott a tudós rabbi szavainak. A matróna a római felfogáshoz híven nem tulajdonít oly nagy, messze kiható fontosságot a házasságkötésnek, mivel a megkötött frigy könnyű szerrel felbontható, ellenben a zsidó tudós tudja, hogy ezen fontos lépéstől függ az összeházasítandó pár egész boldogsága, jövője és élete.

»A zsidó tudós irtózik a válás gondolatától is, mivel a talmud azt tanítja, aki első feleségétől elvál, azt az oltár is siratja (Gittin 90 b.).*)

*) A talmudi szöveg így hangzik: »h a m' a b é d istó risónó« azaz, a k i e l v e s z i t i első feleségét, mit rendszeren h a l á l á l t a l való elvesztésnek értelmezznek. Szerzőnek mindenestre joga van a »h a m' a b é d« szót a válás által való elvesztésre is vonatkoztatni. Szerkesztő.

Oly kiváló szerepet tulajdonít a talmud a nőknek, hogy a zsidó történelem legmagasztosabb tényét, az Egyiptomból való kiszabadulást is az ő érdemüknek mondja (Szótah 11 b).

»Azért a nőt tisztelettel kell körülvenni, hiszen jó feleség nagy ajándék (Szanhadrin 100).«

»Akinnek felesége nincsen, az nem is érdemli meg az ember megnevezését, mivel az nem tökéletes lény. (Jebamoth 63 a).«

»Feleség nélkül nem képzelhető sem öröm, sem boldogság (u. o. 62 b).«

»Akinnek felesége van, az nem lehet szegény, mivel teljes szegénységben csak nőtlen ember élhet (Nedarim 41 a s Szanhadrin 22 a).«

»Ha valakinek jószívű felesége van, úgy gazdagnak nevezhető (Sabbath 25 b), mert öröm lakozik oly családban, a hol jó nő van. (Baba Bathra 145).«

»Minthogy ily magasztos hivatása van a nőnek, azért a férj kötelessége a nő illő eltartásáról gondoskodni s nem megfordítva (Kiddusin 70 a).«

»Minden férj arra törekszik, hogy nejenek örömöt szerezzen (Chagigah 16 b).«

»Vigyázzon mindenki felesége tiszteletére, mivel csak az asszony hozhat áldást a családra (Baba Meczia 59 a).«

»Egy kiváló tudós azt tanácsolta egy város lakóinak »tiszteljétek feleségeiteket. Aki feleségét saját magánál jobban tiszteli, annak házában a béke szelleme lakik.« A talmud egy régi tanácsa így hangzott:

»Kevesebbet egyék és igyék az ember, mint módjában állana, vagyonához mérten öltözködjék, de módján felül tisztelje feleségét (Chulin 84 a).«

Egyes tudós bírák oly előzékenyek voltak a nőikkel szemben, hogy előbb intézték el az ő pöreiket, ne hogy várakoztassák őket (Jebamoth 100 a).

A nőikkel általában igen előzékenyen, udvariasan, megtisztelően kell bánni. »Ha a feleség alacsony termetű, úgy hajoljon le hozzá a férj ha beszél vele (Baba Meczia 59 a).«

»A kinek módjában van, hogy feleségének ajándékokkal kedveskedjék s nem teszi, az idővel elszegényedik (Sabbath 62 a).«

»Óvakodjék mindenki attól, hogy feleségét megsértse, mert a feleség kiontott könyve a férj szerencsétlenségét idézi elő (Baba Meczia 59 a).«

»A szép nő az ember észbeli tehetségének fejlesztésére is kiváló befolyással van (Berachot 57 b).«

»Istén is kitüntette a nőket azért, hogy a férfiaknál több tapintatot adott nekik (Niddah 45 b).«

»Sőt a jövőre nézve is több biztosítékot nyújtott nekik Isten, mint a férfiaknak (Berachot 17 a).«

»A feleség a legdrágább kincs az életben, azért a legnagyobb csapás, a legsúlyosabb veszteség, ami az

embert érheti az, ha feleségét elveszti, ezen veszteséget semmi sem pótolhatja a világon, mert a feleséggel együtt tanácsadóját veszti el a férj és elsötétül előtte a világ (Szanhadrin 22 a).«

Ha ezen tanításokat és tanácsokat az igazság szellemével kapcsoljuk össze, be kell látnunk, hogy a tal mud a nőknek oly kiváló helyet biztosított a családban, a milyent csak a cultura magas fokán álló ujkori népeknél foglalnak el.»

Dr. Diamant Gyula.

A spanyol zsidók Bolgáriában.

Az Egyenlőség számára írta: (4)

Dugovics Imre.

Hadd ismertessek itt meg más két népkölteményt, melyek még szintén kiadatlanok s a szófiai kerületben közszájon forognak. Az egyik hős a híres Kralyevics Marko.

Rendes szokás szerint Marko az anyjával vacsorál s mosolyog. Mikor anyja kérdi, mit nevet, valjon a száraz vacsorát, vagy édes anyja öregséget-e, így szólal meg:

Nevetem én a sárga zsidónót,
Hetvenkedett az a sárga zsidó.

Hogy a zsidó egybegyűjt háromezer harcost, a kikkel az illusdári kolostort szétrombolja, feldulja; szétver minden szobrot, keresztet, elrabol minden ezüstöt és aranyat. Azon tanakodik Markó Kralyevics, valjon megakadályozza-e csufos, gonosz szándékában.

Az anya így szól erre Markónak:

„Üdvözöllek Markó kedves fiam,
Ne kezdj te ki fiam a zsidókkal,
Mert az apád, a te öreg apád
Bár vitéz volt, verné meg az lsten,
Mégis eljárt a zsidó városba,
Bolgár nőknek, zsidónők kedvéért.“

És ki tudja, folytatja az anya, valjon az a sárga zsidó (a sárga szó alatt ne értsünk haloványt) nem e atyád véréből származik, mert ha igen, úgy te fiatalon mulsz ki.

Markó nem hallgat anyjára; megnyergeli tarka lovát s elmegy a Szveta-Gorára. Oda érve lovát az erkély oszlophoz köti s ledől aludni. Lova ekkor jobbik lábával kaparni kezd s így szól gazdájához:

„Kelj fel, kelj fel te Kralyevics Markó,
Ime jön már az a sárga zsidó,
És utána háromezer harczos.“

Marko felébred s mikor meglátja az erős sereget, kalpagját szemére húzza és sirva fakad. Lova biztatja, hogy ne féljen.

„Egyik ezer meztelen arnaut,
A második mind fekete czigány,
A harmadik azok sárga zsidók;
Egy ezeret lábam alá tiporok,
A másikat levágja majd kardod,
A harmadik, hej azok csak zsidók,
És a zsidók, tudod hogy félénkek,
Mind az ezer félelmében hal meg.“

Mielőtt folytatnám, megjegyzem itt, hogy a költeményen már észlelhető a spanyol félénk természete által támasztott visszahatás.

Marko lovának biztatására felbátoritva, kihuzta kardját s a hadsereget a fent előadott módon lekasabolja. Marko ezen hőstette után visszafordul s az egyenes utakon haladva, a zsidóval találkozik.*)

Szemközt jön vele, vaskocsiban, mit 12 pár bivaly huz. Marko kirántja kardját és levágja a zsidó fejét. A zsidó sárga feje azonban visszánő sárga vállaira és most üldözőbe veszi a zsidó Markót. Félelmében remegve menekül most Marko „a széles mezőn“ át s társait hívja segélyül. Kéri őket, hogy szórjanak az utba köveket és fatörzseket, hogy ezekben a zsidó megbotolják és elveszítse fejét.

Krilatics Velju meghallja Marko segélyhívását, a zsidó útjába csakugyan köveket szór. A zsidó megbotlik és feje elválk a törzstől. Ekkor fordul csak meg Marko Kralyevics, a hős, rohan a zsidóra, szétrombolja annak testét, hogy megnézhesse, milyen szive van neki.

Három szive volt a zsidónak, melyek közül az egyik már élt, a második épen életre ébredt, a harmadik pedig még teljesen élettelen volt.

Egy ohridi népkölteményben a »szalto Evreicse« szintén mint hős jelentkezik. Háromszáz vitéz gyűlt Visa görögönő köré a ki vitézségüket próbára teendő, azt kívánta tőlük, hogy a tengerbe vetve magukat, a »Moruna« halat fogják ki.

Valamennyi hősnek elment a bátorsága e nagy feladat elől, csak a sárga zsidó nem félt az ismeretlen veszedelemtől.

A tengerbe vetette magát, s kifogva a Moruna halat, Vise görögönő elé vitte. Mikor a görögönő azt kérte, löjjék le az esthajnali csillagot, szintén egyedül csak a zsidó hős jelentkezett. A helyett azonban, hogy a csillagra lőtte volna nyilát, a görögönő fekete szeméibe röpítette azt.

Egy orosz filologus, Halanszki, az orosz filologiai közlöny 1890-ik évi folyamának 1-ső számában azt igyekszik bizonyítani, hogy a délszlávok népköltészetében előforduló dzsid, zsidó szó nem jelent evreint, csifutint, bazirgjanint. Azt állítja, hogy ez a szó ethimo-

*) Az ellenmondásról, mely itt előfordul, én nem tehetek. Így van a költemény eredetijében is.

logiai eredetét a gigas szóban bírja. No hát pedig a szó alatt a szerbek is meg a bolgárok is iudeust, zsidót értenek.

Állításom bebizonyításával ezen a helyen nem foglalkozom, azért, mert ezt nem tartom alkalomszerűnek. Meg kell mégis jegyezni, hogy mellettem nemcsak a népmondák, de több szerb és bolgár ethnographus és philologus is bizonyít, ellenem pedig ezek közül egy sem. —

Halanszki azt állítja, hogy a zsidó szó nem mindenütt használtatik. Annyiban Halanszkinak igaza van, hogy nem minden egyes bolgár tud egy zsidó eposzt vagy egy zsidó mondát elmondani. Igaz az, hogy legutóbban éjszak Bolgária őrizte meg ezen szó minden kétséget kizáró értelmet, s már kevésbé találkozunk vele ily tiszta alakban nyugot Bolgáriában és Maczedoniában.

Tudnunk kell azonban azt, hogy ezekben a részekben az óriások már inkább az »elin«-ek. Iricsek szerint a tirnovoi és a szófiai kerületben találkozunk a zsid szóval „iudeus“ értelmével.

De hadd foglalkozzam most egy fontos kérdéssel, melyet napjainkban egyesek arra használnak fel, hogy a társadalmat felforgassák. Ez a rituális gyilkosság. Csudálatos azon embereknek vakmerősége, eszeveszettsége, akik még a tudományos képzettségű emberek sorába is sorozzák magukat. Hivatkoznak megtörtént tényekre s nem tudom még mire, csak hogy butaságukat tetszetős lepellel takargathassák. A laikusok talán őszintén csudálkoznak is ama rettenetes kutató tehetség fölött, melynek segítségével az izgatások hősei a zsidó vallás „lelejtettebb titkait“ felfedezték.

Pedig ezek az emberek nem egyebek ostobáknál, akik két kézzel kaptak egy-egy olvasott, egy-egy hallott szón s együgyű képzeletük segítségével felelevenítették öntudatlanul a régi kor hagyományait. Öntudatlanul tették ezt, mert ha csak homályos fogalommal is bírtak volna annak természetéről, mi kárhozatos dogmájuknak alapját képezi, akkor ezeknek eredetét kutatva egészen ellenkező véleményhez jutottak volna. Akkor meggyőződtek volna arról, hogy az ő általuk hallott vagy olvasott dolgok eredete sokkal régibb a kereszténység eredeténél. Mit szólnának ezek az urak ahhoz, ha a francziák a francia nép között élő „ogre“ hagyományok alapján azt állítanák a tudományos világról, hogy mi a nyugotiakat megsütjük s megeszszük. Vagy tetszenék-e például a görögöknek, ha az egyszemű óriások mondáját a mai görögökre alkalmaznák?

Pedig az ő dogmájuk alapját is ilyen mondák képezik. Ezek a mondák leghívebben a Balkán félsziget szlávjai között őrizettek meg. Sőt Prilepben még egy közmondásra is akadunk, mely szerint: „a zsidók szombatot mit sem dolgoznak, vasárnap pedig emberhúst esznek.“

Egy bolgár arató dalban a nap anyja azt paran-

csolja a fiának, hogy korábban térjen hazza, hogy az aratók és a favágók ne átkozhassák. A nap azt felelte erre, hogy azért késett el, mert a földön valami rendkívüli látott.

Egy zsidó ugyanis lakodalmat ült. 300 bárányt öltek a lakodalomra. Azután, hogy ez nem volt elég, még 300 juhot is levágtak. Végre, hogy ezzel sem laktak jól, hát megölték az anya egyetlen fiát. Kilencz nővére sirt, jajgatott. Jajgatásuk az eget verdeste, könyeiből véres patak képződött a folyón.

Ime egy néphit, melyhez még majd többet is kapcsolok. Mindezekből nagyon világosan és könnyen kimutatható, mit kell a rituális gyilkosság alatt érteni.

Előre is megjegyzem, hogy mindezen mondáknak eredetét a legrégebb szláv mythológiában kell keresnünk. (Folytatjuk)

AZ ERŐSEK.

Elbeszélés a kisvárosi zsidó népeletről. — (2)

Irta: Bernstein A.

Hogy Mendel gibor Hendelevel valaha is szót válthasson, az gondolatnak is olyan volt, mely csak kusza bolondos álmok közepette juthatott eszébe; másban többen is reménykedni pedig, merő örültségnek tetszett előtte; és mégis heteken át éjjel-nappal hasztalan igyekezett azon, hogy e vágyakozásaitól és reménységeitől megszabaduljon. És ha mindjárt úgy tűnt is föl előtte, hogy szótlan szolgálatait, melyekkel a templomban kedveskedett, Hendele szívesen és rokonszenvesen fogadta, és bár az ő köszönő, hálálkodó tekintetere való emlékezés azt a merész reménységet táplálta benne, hogy talán nem is haragudnék, ha sejtené, hogy e tekintet, mi volt reá nézve, — annak lehetetlensége, hogy Hendelehez valaha akárcsak távolról is az öreg Malkenak fölényes jelenléte nélkül közeledhessék, messze elzavarta legszerényebb vágyai megvalósításának még gondolatát is. Attól a naptól fogva nem szívesen mutatkozott az utcán. Majd hogy hűtlenné vált a fogadásához is, mikor a zsendár arra akarta kényszeríteni, hogy a házuk előtt kísértesse be magát. — E fölött való felháborodása olyan rendkívüli volt, hogy szinte most is érezte még, hogy könnyen csinálhatott volna valami nagy zenebonát, ha a strázsamester megjelenése meg nem szabadítja attól a szegénytől, hogy a Hendelek háza előtt mint valami gonosztevőt vezessék el.

De amit az éjjel tudott meg, az egyrésztől növelte benne a Malke iránt való alázatot, másrészt azonban önértetesebbé tette azon körülmény, hogy hozzá az örök hála bilincsei fűzik és neki lekötöztették. Salmé közlései fokozták önbecsületét és messze elzavarták beteges búbanatát; az apjáért való lelkesedés és az anyja iránti tisztelet érzelme elég erősek voltak arra, hogy lelkéről letépjék a szomorúság fátyolát és szinte ugy

érezte, hogy teljesen megszabadult az életunság érzelmétől, mely őt elfogta amiatt, hogy életét nem szánhatta Héndelenek és a neki való szolgálatoknak. Csakhogy ugyanazon közlések, melyek a megfoghatlan köteleket feloldották, ujakat és természetesebbeket teremtettek.

Malke, akit ő olyan magasan fölötte állónak tekintett, a titkos jótevő volt, aki elárult gyermekévei és elzüllesnek kitett fiatalsága fölött örködött. Neki köszönhette, hogy Salmeban nemcsak istápolót és nevelőt talált, hanem hogy ügyet vetettek kiképzésére is, melyben részesült, és amely, ha szűk körre szorítkozott is, mégis fölébe helyezte őt a szegényebb osztálybeliek rendszer műveltségi fokának. És az ő jótékonyága belenyúlt egészen a jelenbe; az árut, amit Salme hozott neki, neki köszönhette, és az övé volt az a rész, amit belőle megmenthetett.

Mindjárt az első pillanatban tisztában volt azzal, hogy Malkeval szemben való alázas viszonya határozott köteleességek alakult át irányában. Első teendőjének azt tartotta tehát, hogy odaálljon eléje és örök hála fogadjon neki; másodiknak azt, hogy megigérje neki, miszerint, mihelyt szerét ejtheti, az idegenben új, munkás életet kezd, mely Malke jótéteményeihez méltó lesz; és harmadik köteleességnek, melyet csak úgy magában tartott megfogadandónak, azt tartotta, hogy H e n d e l e t el kell felednie.

A kevésbé erős természetekre a sors-fájdalom nem nyomja rá nyomban az ember egész lényét teljesen átalakító bélyegét; de a kevésbé erős természetűek nem is rázzák le magukról oly hamar és oly teljes mértékben az elkeseredés ismérveit. Az erős emberben a fájdalom erősen nyilatkozott meg; de csakilyen nagy erejű volt Mendelben a föltett szándék, midőn fekhelyén már a hajnali órákban ezekre a szilárd elhatározásokra jutott. Szomorúsága utolsó nyomai, az anyjának Elkének sírján délután elhullajtott kevés könnyel peregték le arczáról és avval a föltett szándékkal, hogy másnap reggel Novoba megy, ahol apja volt eltemetve, fölkapta a kis batyut, melybe a megmentett árukat kötötte és sokkal biztosabb föllépéssel, mint annak előtte bármikor merészt, benyitott véle a tisztos matrona lakásába.

Csakhogy Mendel az ő szelleme nyílt voltának erejében nagyon is elbizakodott és Malke megközelíthetlen tartózkodásának hatalmas benyomására nem számított. Személyes érdekű szót még soha életében nem váltott vele és fogalma sem volt róla, hogy fejének egyetlen biccentésével hogyan el tudott az szalajtani minden szót, melyet nem akart tudomásul venni. Sejtetelme sem volt fölöle, hogy már a bepillantás is abba a szobába, melyben még soha meg nem fordult, milyen szótlanná és a Hendele közelsége milyen akaratnélkülivé teszi, sőt olyan beszédet tétet vele, amely esze ágában sem volt.

Már a ház ajtajában elfogódott. Alig lépett néhá-

nyat a szűk kertudvarban, már ott is állt a szoba ajtajában; csakhogy lába mintha gyökeret vert volna a küszöbön. Fölpillantott és nyomban észrevette, hogy Malke már a lépéséről is ráismerhetett, mert zsölléjében fölegyenesedett, arczát feléje fordította és feje biccentésével olyan határozottsággal tagadta meg a kérést, melynek nekikészült, mintha máris előállt volna vele.

Hendele, háttal fordulva feléje, ráhajolt munkájára és olyan sebtében dolgozott, mintha a vetélőnek szive dobbanásával kellene versenyre kelnie. Szegény Mendel olyan némán és mereven állt a küszöbön, mint akit megfogott az igézet. Végre összeszedelőzködött.

— Bocsásd meg Malke — szólt megindult hangon — hogy lábammal a küszöbödíg merészkedtem, én —

— Fordulj beljebb, Mendel! — szakította félbe Malke.

Mendel kettőt lépett a szobában és a Hendele tőszomszédságába került, aki meg se fordult és csak egyre nagy igyekezettel dolgozott. Ismét csönd lett, melyben csak a vetélők surranását és szive dobbanását hallotta és újra nekibátorodott, nagyot lélezett és rá akarta kezdeni: — Salme — így szólt — csakhogy kénytelen volt elhallgatni, mert Malke olyan határozott „nem“-et intett a fejével, hogy a szó megakadt a torkán.

Malke lénye azt a benyomást keltette benne, mintha tudná mindazt, amit neki mondani akar és ezért ki is tudta magyarázni e hálálkodás csöndes visszautasítását. Neheztelést is olvasott le az arczáról, de nem olyat, mely neki szólt, hanem Salmenak, aki az ő titkait elárulta, és olyan megközelíthetienek tetszett előtte mindaz, amit a fejnek ez a könnyed biccentése jelentett, hogy a Salme mentegetését meg se merte kísérelni. Egyet azonban mégis meg kellett koczkáztatnia; beszélni akart azon elhatározásáról, hogy idegenbe megy és meg akarta fogadni, hogy jótéteményeihez mindig méltóan fog élni. Csakhogy ebben is megelőzték, mert alig hogy a nevét említette félénk hangon, csöndesen jóakaró hangon megszólalt Malke:

— Hallottam, hogy idegenbe szándékozol menni. Jól van, csakhogy most, midőn a három gyászhetet járjuk, Izraelnek nem kedvez a szerencse. Ilyenkor nekünk új vállalkozásba kapnunk és beszélünk reményes időről, kár. Csak istenre — akinek neve dicséretesség — gondoljunk és azokra akik nem szünnék meg bizalommal hinni az ő segítségében. Maradj tisobev*) utánig a kileben.

Mendel szótlannul fogadta az utasítást és annyira nem jutott még csak eszébe sem, hogy a saját akaratának követésére gondoljon, mintha a Malke föltétlen parancsának akaratát hijján levő szolgája volna.

(Folyt. köv.)

*) Tisobev: Ab hó 9-ike, a jeruzsalemi templom elpusztulásának évfordulója.

Előfizetési felhívás.

Tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetése aug. hó végén lejár, teljes tisztelettel kérjük, méltóztatásának előfizetéseiket megújítani, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

Egész évre 8 frt — kr
fél évre 4 frt — »
negyed évre 2 frt — »

Papok, tanítók és községi hivatalnokok:

egész évre 7 frt — kr
fél évre 3 frt 50 »
negyed évre 1 frt 75 »

Az „Egyenlőség“

szerkesztősége és kiadóhivatala
Budapest, Váczi körút 23. sz.

Hirek.

— **A bécsi konferenciát**, melylyel más helyen foglalkozunk és melyet f. hó 6-án kellett volna megtartani, mint Bécsből f. hó 2-ikán a pesti izr. hitközség előljáróságát értesítették, e l h a l a s z t o t t á k az ünnepek utáni időre, addig teljes programot fognak kidolgozni a tanácskozás tárgyává teendő pontokra nézve.

— **Érdekes házassági hirt** veszünk Marienbadból. Azaz, hogy Marienbadban már nem is hírről, hanem már legközelebb megtörténő eljegyzésről beszélnek azok, akik az indiai számkivetéséből csak most viszatért daliás magyar ifjút a szépséges és előkelő francia kisasszony társaságában és csakis ennek társaságában látták. A megfélemlített hirt fiatal ur, egy hírneves magyar országgyűlési képviselő és nagy pénzügyi kapacitásnak a fia, kinek különösen egy fiatal magyar főúrral vívott párbaja keltett annak idején nagy feltűnést, szeiid lett mint a kezes bárány egy bűvös hatású szempár tekintete alatt, a mely tekintet, hogy igazságosak legyünk, feltűnően sokszor esett reá. A kisasszony történeti nevet visel. Nagyatya Franciaországban három ízben volt minisztere, szenátora és végül (Napoleon Lajos alatt) a legmagasabb titkos tanács tagja. Atyja a köztársaság egyik legtekintélyesebb nagybirtokosa.

— **Kérelem a leczkekeresők érdekében.**

Hogy az iskolaév kezdetét veszi, mind nagyobb lesz a különféle iskolákat látogató azon diákok száma, kik hozzánk «protectióért» fordulnak leczkék dolgában. Hát a »protectio« meg is volna, csak hogy rendesen küssül, hogy egyuttal a leczke is kellene hozzá. Azaz a szerkesztőség ajánlja nekik leczkéket és ajánlja aztán őket a leczkéeknek. Hát mi ezt is szives-örömet megtennők, ha — és ez éppen a kérésünk — a tisztelt szülők ebben segédkezzenek. Nem kellene tenniük mást, mint szerkesztőségünket értesíteni, hogy ilyen meg ilyen kora, ilyen meg ilyen iskolát látogató gyermekeiknek leczkéket óhajtanának adatni és jól állunk, hogy a rákövetkező napon már ott lesz a megfelelő ember. Sok érdemes szegény diák megtalálná ilyen

módon a keresett és megérdemelt munkát, sok fejtöréstől menekülnének a szülők is, és nekünk meg volna az az örömünk, hogy a nálunk támogatást kereső diákok azt meg is találják.

— **Alapítvány Friedman Mór nevére.**

Aug. hó 1-én mult esztendeje, hogy a pesti hitközség híres főkantora, Friedman Mór sirba szállt. A »magy. izr. hitközségi hivatalnokok orsz. egyesülete« e nap emlékezetessé tételére 1000 frtos alapítványt létesített, melynek ezuttal már csak félévi kamatai most kerülnek kiosztásra.

— **Szer a kolera ellen.** Az 1831. évi szeptember 16-án megjelent »Frankfurter Journal« Frigyes Vilmos királynak Akiba Egerhez, az akkori poseni főrabbihoz intézett levelét közli, melyben az uralkodó hátlájának ad kifejezést a zsidó pap iránt, hogy kitünőszerével oly nagy szolgálatot tett mindazoknak, akik vele éltek, mert azok közül egy sem halt meg az epidémiában. Az elég egyszerű csodaszer leírása ugyancsak a nevezett lap közlése szerint a következő: »Reggel mielőtt ennél valamit, igyál egy pohár meleg vizet és végy hozzá 4—5 szem mustárt. Zsebedben mindennap frissen piritott kis kenyeret hordj és így cselekedjél egymásután következő 9 napig.« R. Akiba Eger ezt a leírást egy 215 éves kéziratban találta, az 1831. évi kolera kitörésekor kihirdette és akkor igen sokan éltek vele, kiknek semmi bajuk sem történt. Ezeket olvassuk egy most kinyomatott héber füzetben. — Mi a világért sem keszkedünk róla, hogy az elmondott dolgok csakugyan meg vannak a nevezett frankfurti újságban, de még a csodaszer csallhatatlanságáért sem vállalunk felelőséget, különösen a zsebben hordandó piritott kenyeret tárgyaló részt illetőleg. Nincs különben kizárva, hogy az egész történetet egy szemes — mustárgyáros eszelte ki.

— **Eljegyzés.** Dr. M u n k á c s i Bernát, a pesti izr. hitközség tudós tanfelügyelője, akadémiai levelező tag és egyetemi magántanár eljegyezte J a k o b i Jakab pánczélesei tekintélyes, széles körben tiszteletnek és becsülésnek örvendő földbirtokos kedves és műveltelekü leányát. — A híres philologusnak, ki lapunkat is felkeresi cikkeivel, szivből gratulálunk.

— **Esküvők.** K l e i n Gyula dr. óbudai főrabbi leányát L a n g e r Victor fővárosi mérnök az óbudai zsidó templomban aug. hó 28-ikán vezette menyegyzet alá. A fiatal párhoz az örömapa poetikus beszédet intézett. Az örömszülőket és párt a nevezetes nap alkalmából számos egyesület testületileg üdvözölte. — W e b e r Somának a pesti hitközség egyik derék hittanítójának leányával G i z e l l á v a l, W i n d t Márton Nyiregyházáról aug. hó 8-án a dohány-utcza zsinagógában örök frigyre lépett. Nászbeszédet Kohn Sámuel dr. mondott.

— **Két kir. keresk. tanácsos.** Ő felsége a király Hirschl Edének és Ebenspanger Lipótnek, a nagykanizsai törvényszék kereskedelmi ülnökeinek a kir. keresk. tanácsosi czímet díjtalanul adományozta.

— **Sürgős kérdés.** Azt a két urit embert, kik, ellátva a nagyszombati autonom orthodox hitközség pe-

csétes kéréseivel és bizonyítványával, országszerte adományokat gyűjtenek egy Nagyszombaton építendő autonóm orthodox templom javára, tényleg a nagyszombati autonóm orthodox hitközség küldötte-e ki, vagy hamisított okmányokkal járnak-e? Ha hamisítottak az okmányok, miért nem teszi meg ellenök a szükséges lépéseket a gyűjtésekről tudomásal bíró nagyszombati autonóm orthodox hitközség eljárásága? ha nem hamisítottak az okmányok, azt kérdezzük a nagyszombati autonóm orthodox hitközségtől: igaz-e, a mit több oldalról nagy határozottsággal állítanak, hogy a templom, melynek felépítésére a gyűjtések folynak, már jó ideje kész-e? Tisztelettel sürgős felvilágosítást kérünk, nehogy a nagyszombati autonóm orthodox hitközség eljáráságát országos esalás előmozdítójának tartásuk.

— **Sulyos csapás** érte a főváros több előkelő polgárcsaládját Waldmann Gyulának, a m. kir. állami vasuti gépgyár volt igazgatójának, a Ferencz József-rend lovagjának m. hó 30-án 44 éves korában történt halála által. A f. hó 31-én este az elhunyt ipjának, zimonyi Schwarz Arminnak laudonutzai házából történt és nagy részvét mellett lefolyt temetésén, Dr. Kohán Sámuel rabbi megrázó szavakban bucsuztatta el a halottat övéitől és méltatta a rövid, de fényes, a munka becsülete által bevilágított pályát, melyet befutott. A legjobb férjet és apát neje és hat gyermeke siratja.

— **Tora-avatás.** Buda-Bicskén augusztus hó 26-án ünnepélyességek kapcsán adták át azt a tórát hivatásának, melyet Freund Dávid, a község tiszteletreméltó tagja ajándékozott a zsinagógának. Az adományozó lakásán kezdődött az ünnepély, melyen csinos alkalmi beszédet Königsherg Dezső mondott. Az ezt követő mincha-ima befejeztével a tórát a koszorú leánykák körülállta mennyezet alá vitték s a monnet a zöld galyakkal ékesített uton fölvonult a kastély-utcai zsinagógába. Az új szentírás-tekercsből itt egy szidrárt olvastak fel és Fleischmann Joachim rabbi lendületesen buzdította híveit vallásosságra és az adományozónak Dávid királyi való névrokonságát szellemes összehasonlításra használta fel. B. Á.

— **A felekezetek összeférésének szép tanujele.** Moórrol írják nekünk, hogy Grünfeld Simon velegi és alsó-dabasi birtokosnak f. hó 1-én történt temetésén Madár Mátyás esperes is megható hangon tolmácsolta községének részvétét. Előtte Büchler P. moóri rabbi méltatta megkapóan az elhunyt érdemeit, ki Fehérmegye bizottsági tagja volt s olyan közbecsülésnek örvendett, hogy a gyászolók sokasága utolsó útjára elkísérte őt Velegről a szomszédos Moórra, hol a rabbi 2-ik beszéde után örök nyugovóra tették.

— **A tavozó porosz belügyminister,** Herfurth a német zsidóság nagy rokonszenvével válik meg magas állásától. Pártatlansága és igazságszeretete, melyet Poroszország minden állampolgárával szemben tanúsított, különösen akkor volt jóleső a német zsidóságnak, midőn a Puttkammer által kezdeményezett lengyelülözősek voltak napirenden. Se jobbra, se balra nem hajló karaktere miatt az antiszemiták nem szerették és hogy a liberalis minister most nyugalomba vonul, ezen az antiszemiták örülnek leginkább.

— **Frankkává és a — receptió.** Ausztriában nincsenek különváltva az orthodoxok a nem ortho-

doxoktól, de mint vallásilag egyetértő híveknek rendszeren külön templomot és papot tart fenn az orthodoxoknak maga az anyahitközség, ahol ez a haladóparthoz tartozik. Így a bécsi hitközség az orthodoxok számára az ugynevezett Schiff-schult tartja fenn, melyben mint rabbi az ősz Spitzer Salamon, egy rabbinikus auctoritás és a pozsonyi rabbi nagybátyja működik. A rabbi nagy tekintélynek örvendett a magyarországi orthodox vezérek szemében egész — a receptió kivívására megindult mozgalomig. Spitzer rabbi ugyanis tudomást szerezve arról, hogy az itteni orthodox vezetés agitációt indít a receptió ellen, mint minden más becsületes és józanul gondolkodó zsidó ember elszörnyedt és az ez cselekvőket vagy gonoszoknak, vagy örülteknek tartotta. Levelet is írt Ehrentheil Mórnak, az »Allgemeine Jüdische Zeitung« volt szerkesztőjének, melyben isten-káromlóknak, Izrael becsületét meggyalázóknak mondja azokat, kik a zsidó vallás felemelése ellen szót emelnek (Ehrentheil levelet most megjelent, sok port felvert könyvében közzé teszi). A szokimondó, tetőtől talpig orthodox, de igaz orthodox papot erre arról értesítették, hogy — jaj a frankkávénak, mely Spitzer rabbi főfelügyelete alatt áll és melyet ennél fogva a legorthodoxabb zsidók iskosernek ismertek el és jó lelkiismerettel használtak. És a fenyegetés, im' megvalósult. Az orthodox vezetés, mely a peszachliszt üzlete mellett rég vágyódott új keresetre, kegyeit egy morva gyárnak adta el, mely a szent szövetség szerint most már egyedül hivatott kóser pótkávészítésére, melynek főfelügyelőül Reich Koppel, pesti orthodox rabbi neveztetett ki, ki felügyelőkké lett rabbi-társaival együtt a kövér konzert, melyet nekik juttatott, még nagyobb odaadással fogják szolgálni Reich Izácnak istenkáromló és Izrael becsületét meggyalázó minden vállalkozását. A Reich nem valló magyar zsidók majd csak megelégszenek tovább is Spitzer rabbi felügyeletével és élni fognak ezentul is a Frank gyártotta pótkávével.

— **Szegedről** írják nekünk a következőket. A magyarországi tanítók orsz. bizottsága ez évi rendes nagygyűlését Szegeden tartotta meg, melyen több zsidó vallású tanító is részt vett. Az érkező zsidó tanítókat az impozáns fogadtatás után az ottani izr. hitközségi tantesztületének egy kedves tagja a hitközség vendégeinek deklarálta. És a meghívásnak helyt is álltak. Közébedet rendeztek, melyen várhelyi Rósa Izsó dr. h. elnök is részt vett és rokonszenvesen köszöntötte fel a tanítókat, mondván, hogy hálából vendégelik meg őket. És miként vezetőjük, úgy gondolkodnak a hitközségi tagok is. — A gyűlés rendezésében a szegedi zsidó tanítók csakugy részt vettek, mint a többiek, s amint hogy a szegedi zsidó tantesztület tagjai testvéri szeretettel viseltetnek egymás iránt, azonképpen a más felekezetbeliekkel is a legjobb viszonyban élnek. — Az »Egyenlőség« olvasóit különben a tanítóegyesület gyűléséből érdekelheti az, hogy az Eötvös alap öztündijából két zsidó tanító gyermekét részesítette és bizottsági tagjai közé szép számmal választott felekezetünkhöz tartozókat, még pedig Schön József fővárosi tanítót az orsz. bizottság igazgató tanácsába ellenőrré már másodizben. — Végül megemlítem még,

hogy igazi pezsgő zsidó életet találtam három napi itt tartózkodásom alatt a szegedi zsidó községben s az »Egyenlőség«-ről is sokat beszéltünk, mert hol annyi érdeklődés van a zsidó ügyek iránt, mint a szegedi hitközségben, ott azokról, kik ezen ügyekért harcolnak, fáradoznak, áldoznak meg nem feledkezhetnek.

Ben Juda.

— **A svéd király az osztrák antisemitizmusról**, mint a »N. Fr. Presse« egy minapi tárczájában olvasható a következőképpen nyilatkozott: Én azt hiszem — szolt Oszkár király az osztrák párvizsnyok felől folytatott beszélgetés során — hogy az antisemitáknak törekvései nem politikaiak, hanem kiválóan szocialistikusak. Ők a világot tulajdonképpen két részre osztják: a semitákéra — ezek akik szorgalommal és a sors kedvezéséből vagyont szereztek, és az antisemitákéra — ezeknek ellenfeleire, akiknek semmijük sincs és szeretnék azt megkaparítani, amit mások szereztek.

— **A nagyváradiak gyásza.** Ausländer Simon, a nagyváradi hitközség egyházi ügyének számos éven át volt vezetője augusztus hó 18-án jobblétre szenderült. A közti szteletben és nagy becsülésben állott férfit a Chevra-Kadisa ügyei körül is sok érdemet szerzett s ezért az aug. hó 19-én nagy részvét mellett végbement temetésen Keeskeméti Lipót dr. rabbi méltán szólhatott a megboldogult haláláról, mint a hitközség jelentékeny veszteségéről. A község különben avval áldoz egyházügyi elnöke emlékének, hogy — miut tudósítónk írja — nevére jótékony alapítványt létesít.

— **Visszautasított gyűjtés.** Mohrenheim, párisi orosz követ a Drumont-féle antiszemita »Libre Parole« által az orosz szükségét látók számára gyűjtött körülbelül 30,000 frankot a czár egyenes intézkedése folytán visszautasította, mire Morés marquis kijelentette, hogy a gyűjtések eszközlésére tulajdonképpen — Mohrenheim báró bírta a »Libre Parole«-t

— **Az orvosok és természetvizsgálók XXVI. vándorgyűlése** m. hó 23—25-ike között folyt le Brassóban. A magyar orvosok és természettudósok e nagygyűlésén számos eredeti, önálló kutatás eredményét terjesztették be, s ujjlag bebizonyították, hogy a magyar orvosi tudomány s természettudomány mily rohamos lépésekkel halad előre. Nem szándékunk, hogy a tudomány kutatóit is felekezetekbe osszuk, de mindenesetre érdekes, hogy a felolvasók fele része zsidó s mi csak örvendünk annak, hogy a zsidó magyar orvosok és természettudósok ennyire fáradoznak a tudomány előbbrevitelén. A Schächter Miksa titkár által felolvasott, lendülettel megírt jelentés az egyesület működéséről számolt be. Mindjárt az első napon olvasta fel Pollák Illés dr. (Homo) az ő szellemtől szikrázó fejtegetését »A siker természetrajzáról«, mely roppant tetszést keltett. A szakosztályok ülésén Neumann József dr. fővárosi gégeorvos »Kísérleti vizsgálatok némely gyógyszer hatásáról a garatra és gégére« czímmel tartott előadást, s az antipyrinről szolt, melynél fájdalomcsillapító hatást talált. Baumgartén Egmont dr. az »Adenoid vegetációkról« értekezett. Aldor dr. nagyállói főorvos »A juxtaureth-

rális ménetekről« szolt, Donáth Gyula dr. fővárosi ideg orvos »A hipnózis és suggestió therapiájáról« értekezett. Schiff Ernő dr. nagyváradi gyermekorvos »Ujabb adatok az újszülöttek sárgaságáról« czímmel tartott előadást. Fischer Jakab dr. pozsonyi kórházi főorvos előadásának tárgyát »Az ideggyöngöseség és annak kór és gyógytana« képezte. Tuszkau Ödön dr. Szülészeti műtétekről szolt. Ríchtmann dr. Fiuméből az »Aristol hatásáról« tartott előadást. Róna Samu dr. bpesti m. tanár »A fiagyermek hurutos urethritiséről« olvasott fel. Havas Adolf dr. bpesti m. tanár »A luetikus megbetegedésekről« értekezett. Török Lajos dr. bpesti bőrgyógyász »A ráksejtek képleteiről« szolt. Alapi Henrik dr. »A hugyszervi bántalmaktól függő éméztési zavarokról« tartott előadást. Feuer Nataniel dr. egészségi felügyelő értekezésének tárgyát »A trachoma gyógykezelésének újabb módjai« képezték. Herczel Manó dr. »A vándorvise műtétekről« szolt. Goldschmied Lipót dr. »A csodás elem a képzőművészetekben« czímmel értekezett. Szenes Zsigmond dr. »A csecsnuyjtvány megbetegedéseiről« tartott előadást. Feleki Hugó dr. Budapestről »A blennorrhoea fertőző képességének tartamáról« értekezett. Lichtenberg Kornél dr. m. tanár »A fülzugás okait magyarázta. Schächter Miksa dr. magántanár az »Orvosi bizonyítványokról« értekezett. Paragó Gyula dr. »Az anyagi viszonyok befolyása a gyermekhalandóságra« czímmel tartott előadást. Barón Jónás dr. m. tanár »A végbélbántalmakról« szolt. Pécsi Dani dr. »A himlőoltás immunitásainak kezdetéről és tartamáról« szolt. Lichtenmann Adolf dr. »Az állami és társadalmi intervenczióiról a gyermekegészséggel szemben« czímmel értekezett. — A gyűlések után tartott estélyen Ágai Adolf dr. »A vakokról és siketnémákról« tartott igen gyönyörű előadást, Fischer Jakab dr. pedig »Az ember tudás határait« fejtegette érdekesen. — Felemlítendőnek tartjuk még, hogy dr. Feleki Hugó a nagygyűlésnek indítványt nyújtott be, hogy tekintve a venerikus baj nagy elterjedését, a gyűlés e kérdés tanulmányozására bizottságot küldjön ki, hogy a legközelebbi vándorgyűlés ez ügyben már végérvényes határozatot hozhasson. A vándorgyűlés Feleki dr. indítványát elfogadta s az 5 tagu bizottságba: Feleki, Havas és Róna dr.-kat is beválasztá. — Megjegyezzük még, hogy az állandó választmány titkára Schächter Miksa dr. ellenőre pedig Barón Jónás dr.

Dr. —i —r.

— **Orosz világ.** Egy m. hó 22-én proponált orosz törvény felhatalmazza a rendőrséget, hogy az orosz falvakból űzze ki a zsidókat és azon helyiségekbe kényszerítse őket költözni, melyek e czélből számukra ki vannak jelölve. Orosz rendőrségi körökben ezt a felhatalmazást bizonyára örömmel üdvözlík, mert aki Gogol »Revisor«-ját ismeri, az tudja, hogy ez nem jelent egyebet, mint — az ő jövedelmeik szaporodását.

— **Elkésett kitüntetés.** Oppenheim Emil francia tengerésziszt, kit a harcmezőn szerzett érdemeiért a francia becsületrend keresztyével tüntettek ki, mielőtt a megisztelés e jelét átvehette volna, sebei következtében Tonkinban meghalt.

— **Antiszemita erkölcsök.** Dannail dr. a vándor apostol, akiről egyik előző számunkban írtuk meg, hogy milyen nagy tájékozottsággal izgatott a bécsi anarchis-

ták fejének állított Adler dr. állítólagos bécsi főrabbi ellen, egy kis malőrön esett keresztül. Egy ostfrieslandi antiszmita gyűlésen szemébe vágta a jeles erkölcsantónak, hogy iszákossága miatt hivatalától elcsapott evang. lelkész volt. A nagy néptribun ez ellen protestált és kijelentette, hogy csak a jelenlegi agitatói céljából hagyta el hivatalát és a Bodelschwingh-féle intézetben, — amit szintén állítottak róla — nem p a c z i e n s, hanem alkalmazott tisztviselő volt, s az intézetet összezördülés miatt hagyta el, de vezetőjével ma is levelez. — Evvel szemben a nevezett intézet vezetője, Bodelschwingh lelkész kijelenti, hogy Dannail dr. állításai valótlanok. A nevezettet apja helyezte el az intézetben s az is fizette érte ápolási díjakat, összezördülésről szó sem volt, hanem Danneil ur az intézetből megszökött — Levelet az intézet vezetője sohasem váltott vele.

— **Francia zsidók.** A francia becsületrendnek múlt hónapban megült nemzeti ünnepe alkalmából közzétett kitüntetések névsorából kitetszik, hogy a francia zsidók milyen jelentékeny szerepet játszanak a közéletben. A kitüntetettek névsorában van egy főkiacstartó Margfoj Bordeauxban, egy a hadügyminisztériumban beosztott tüzér-őrnagy Naquet Sámuel Pál, egy államtanácsbeli referens Leon Camille, egy hid és utépítési főfelügyelő Wolf Sámuel, egy múzeumi főfelügyelő Marx Roger, egy várparancsnok Dreyfus Bar La-Dueban. A decoráltak közt találjuk továbbá Schillert a párizsi «Le Temps» útkárját. A tonkingi tirailleurezred kapitányának Oppenheim Manó Emilnek, aki egy közlelőbbi ütközet alkalmával több sebet kapott, külön határozattal a becsületrend lovagi rangját adományozták.

— **Nem vallásgyűlölet.** Egy ukáz, melyet az orosz kormány zsidó alattvalói elnyomására adott ki, így szól: A zsidóknak ezentul ugy magánlakásokon, mint külön e célra rendelt helyiségekben 300 rubel büntetés terhe alatt tilos az istentiszteleti cselekedetek végzése, ha ehhez külön hatósági engedélyt nem kaptak. Valószínűleg ez is azon rendelkezések egyike, melyek pusztán a gazdaságilag gyengébbek védelmére szolgálnak.

— **A rémlátó kereszties ujság.** A berlini Kreuzzeitung a minap eltűnődött azon a esodán, hogy az Egyesült Államok alelnöke Morton az elnökválasztási küzdelmekben csak ugy szó nélkül elmúlt, mint ha soha sem is lett volna. Ez ugyan még nem volna baj, csak hogy Morton P.-t — Levinak hívják, ami a kereszties ujságot annyira kihozta a sodrából, hogy többek között ilyen glossákat irt: „Hogy a zsidóság minden virágról mézet gyűjteni és emberei számára minden alkalommal reclamat csinálni mennyire tud — ez kitetszik abból a rendkívül sértő fejtegetésből, melyet a Newyorker Handelszeitung azon állítólag helyén nem való rossz bánásmódról közöl, melyben az Egyesült Államok alelnöke Morton P. Levi pártja részéről részesült. — A berlini „Natióalzeitung“ mely az idézett jámbor lap fejtegetéseit lenyomatta, erre a kö-

vetkező megjegyzéseket teszi: »A »Kreuzzeitung“-nak szivesen szolgálunk még néhány kiváló amerikai-val a jelenből és multból, akik neki hasonló szemlélődésre adhatnak okot. Mindenekelőtt itt van Harrison Benjamin a jelenlegi elnök, Montgomery Zacharia az attorney-generalis, a krözus Wanderbilt Jakob. A nagyrabecsült ujság a multból talán ismeri Lincoln Abrahamot, továbbá a secessio-harcz tábornokát Buttler Benjamine; és ha már éppen a Benjaminok vannak soron, ideiktatjuk Franklin Benjamine is. Mind egy szálíg zsidó, nemde? De komolyan véve a szót: Morton P. Levi a zsidóknak épp oly kevésbé fajrokona mint a »Kreuzzeitung« szerkesztője és még kevésbé mint nem egy pártihve. Hanem az már botrány, hogy valamely ujság szerkesztősege nem tudja, hogy Amerikában éppen a legeggyháziasabb körökben mennyire el vannak terjedve az ő testamentumbeli keresztnevek. — De a szemforgató jámbor ujság mi nálunk járná meg igazán az ő fölfedezési theoriájával. A székelyeket egyszerűen a „mi népünk“-nek kellene elkeresztelnie. Aztán, hogy többet ne említsünk, Irányi Dánielet, Gyürky Ábrahám grótot, Révay Simon bárót, Fülöp Áront, Kis Áront, Molnár Józsiást a kereszt, Salamon Ferenczet és Ödönt, Jakab Eleket és Ödönt, Illés Bálintot stb a vezeték nevének miatta egyszerűen az Ábrahám kebelébe megtérő jelöltek közé kellene sorolnia. Uram isten, milyen szapora is ez a zsidóság!

— **Jehering Rudolf** a nagy német jogbölcész, aki a napokban ülte doktorrá avatásának 50 éves jubileumot, sokszor idézett a talmudból, hogy mint a jogban való idealizmus szószólója a zsidó jogból merítsen bizonyítékokat a saját nézetei támogatására.

— **A zsidók és a tűzoltás.** A pozsonyi önk. tűzoltó-egylet a mult hóban ünnepelte főnállásának 25 éves fordulóját. Ez alkalomból a városi levéltárban kutatták a pozsonyi tűzoltóság multját és arra az érdekes adatra akadtak, hogy már 1492-ben, II. Ulászló idejében használta a pozsonyi tűzoltóság a bőrből való tűzoltó vedreket, melyeknek költségeit — a zsidókrakivették külön adóból fedezték.

— **A zsidók anthropologiai helyzete.** Ily czimen Felix von Laschen dr. a híres Kisázsia és Syria kutatója az Ulmban tartott német anthropologiai congressuson dolgozatot olvasott fel. Fejtegetéseiből Luschan annak bizonyítékát vonta le, hogy a mai zsidók semita indogermán (anomiták) és egy alasodial nép benső vegyülékéből származott, s így az antropologusok közt elterjedt azon hit, mintha a zsidóság megőrizte volna faji tisztaságát, tovább fönn nem állhat. Az előadáshoz fűződött vitában Wirchow Rudolf is részt vett, ki szintén osztozott a Luschan következtetéseiben és azt jegyezte meg, hogy bizonyos számú german koponyától a zsidóké nem lehet megkülönböztetni. Ha még a faji különbözőség theoriáját is elvitatják az antisemiták elől, ugyan mit fognak szegények ezentul cselekedni?

IFJ. NAGEL OTTÓ KIADÁSÁBAN BUDAPEST,

Muzeum-körut, a Nemzeti színház bérházában
megjelent és kapható:

Bevezetésre ajánlatos tankönyvek izr. népiskolák számára.

הנהגות ברי מצוה Barmiczva oktatás izr. tanítók
és tanulók számára. Szerkesztette **Dr. Zsengeri**
Samu. Kötve ára —.60

E könyv a Barmiczva előkészítésére szükséges
szabályokat és tantételeket, Barmiczva- és iskolai beszé-
dek és családi üdvözlőket foglal magában; tehát oly
könyv, melyet egyetlen egy zsidó tanító sem nélkülö-
zhet.

Zsidó hittani katekizmus leányiskolák számára.

Irta **Halász N.** főv. isk. igazgató.

I. rész. Kemény kötésben, ára —.30

II. " " " " " " —.25

III. " " " " " " —.35

IV. " " " " " " —.35

Zsidó hittani katekizmus fiúiskolák számára.

Irta **Halász N.** főv. isk. igazgató.

I. rész. Kemény kötésben, ára —.36

II. " " " " " " —.30

III. " " " " " " —.42

IV. " " " " " " —.45

Zsidó hit- és erkölestan. Középsiskolák számára,

Irta **Halász N.** főv. isk. igazgató. I. rész —.70

II. rész —.40

Pályázat.

A Csongrádmegyébe kebelezett mindszei izr.
hitközségnél Dr. Wiener Márk rabbi urnak Köszege
történet megválasztatása folytán megürült **rabbi** ill.
hitoktatói állásra, mel azonnal betöltendő, pályá-
zat nyitlatik.

Évi fizetés **600** frt. szabad lakás és a szokásos
mellékjövedelem.

Pályázótól megkivántatik, hogy a magyar nyelvet
tökéletesen bírja, szemináriumot végzett legyen.

A pályázati határidő f. évi szeptember 30-án
jár le, — utiköltségek csak a megválasztott pályázónak
térítetnek meg.

Mindszenten, 1892. aug. 30-án.

Engel Isnácz

hitk. jegyző.

Szobotka Gusztáv

hitk. elnök.

Pályázat.

A nagykarolyi izr. hitközség fiú- és leányisko-
lájánál üresedésbe jött **két tanítói** állásra pályázat
hirdetnek és pedig:

1) a leányiskola vezetésére és tanítására **400**
frttal dotált tanítói állás és

2) a fiúiskolában a héber tanításra **300** esetleg
350 frttal dotált tanítói állás.

Azon okleveles tanítók, kik ezen állásra reflek-
tálni akarnak, képesítésüket, eddigi működést és er-
kölesi viseletet tanúsító okmányokkal felszerelt kér-
vényüket legkésőbb 8 nap alatt hozzám beküldeni
szíveskedjenek.

Nagy-Károly, 1892 aug 30.

Dr. Sternberg Géza

isk. elnök.

Pályázat.

A kajászószentpéteri izr. anyakönyvkerületben
megüresedett **anyakönyvvezetői** állásra ezennel
pályázatot hirdetünk.

A pályázótól rabbihelyettesi képzettséget kívá-
nunk. A munkakör az anyakönyvvezetésen kívül az
iskolás gyermekeknek hittani oktatására a metszői és
előimádkozói teendőkre terjed ki.

Az állással **400** frt évi fizetés, lakás és az anya-
könyvezéssel járó szokásos díjak járnak. A pályázati
határidő f. évi szeptember hó 25-ike, a választás f.
évi október hó 3-án fog megtörténni.

A kellőképpen felszerelt kérvények alólírott-hoz
küldendők. A választáson a meghívott pályázónak sze-
mélyesen kell jelentkeznie.

Kajászó Szt.-Péter 1892. aug. 28.

Krausz Mór

hitk. elnök.

Pályázat.

A dévaványai aut. orth. izr. hitközségnél ürese-
désben levő **II-od metszői** (baromfi-metsző) és pénz-
beszedői állásra pályázat hirdetnek. Díjazás évi **200**
frt. Pályázók kellőleg felszerelt kérvényeket alólírott-
hoz azonnal beküldeni szíveskedjenek. Az előimádko-
zásban jártasabbak előnyben részesülnek.

Dévaványa (Szolnok m.), 1892. aug. 17.

Mezei Béla

hitk. elnök.

Zsidó ujévi köszöntők

rendkívüli eredeti komoly és tréfás ujdonságok. 20
darab csupa ujdonság 2 frt 50 kr., 20 drb. csak
jobbfele köszöntő-jegyek és tréfás levelek 1 frt 70
kr., 20 drb. finomabb bel- és külföldi kártya és
köszöntőlevél 1 frt 20 kr. Ismétlődők számára 100
kitűnően összeválogatott drb. 4 frt 50 kr. előleges
pénzbeküldés mellett bérmentesen.

MARCUS SILBERSTEIN,

Papier en gros

WIEN, 2/3 LINIENBRUNNGASSE Nr. 18.

Bizalommal

mint minden esztendőben

ראש השנה és יום-כיפור

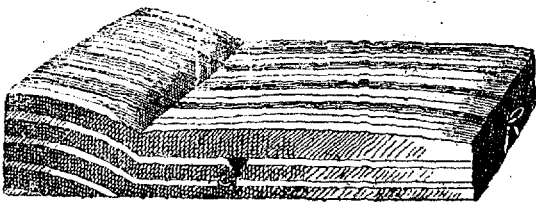
előtt alólirt ismert szolid czég ajánl velinpapirra nyomott **חמ"ס** **ünnepi imádságkönyveket**, ugy magyar, mint német és héber betűs fordítással új 9 diszkötetben 3, 4, 5 frtjával és a 4 első kötetet 1 frt 80, 2 frt és 2 frt 50 krjával. 1 vagy két kötetben 1 frt 20 krtól 1 frt 50 krig. **חמ"ס** valódi gyapjuból vagy a legjobb minőségű selyemből 3 frttől kezdve 50-50 krjával főlebb egész 15 frtig **Arany és ezüstsujtásokat** 50 krtól 6 frtig. Fehér **imasipkát** 80 krtól 3 frtig. **Szidurokat** ujesztendei vagy menyasszony ajándéknak 1 frttől 10 frtig, hibátlan **שיפורת** 3 frttől 5 frtig. Bizományi raktár **saranyhimzés munkáju zsinagóga-függönyökből, Tefillinből, mezuzéből** valamint minden a zsidó ritushoz tartozó tárgyak, ugy szintén **halál-évforduló emléktáblákból** hibátlanul 50 évre kiszámítva 1 frttől, 1 frt 50 krig postai utánvét mellett.

SCHWARZ IGNÁCZ

könyvkereskedése.

BUDAPEST, KIRÁLY-UTCZA 3.

Csász. kir. szab.

Legujabb találmányú

kárpitozott ágybetéteimhez.

mely felülmul minden eddigi gyártmányt, semmi más nem szükségeltetik, mint lepedő a be- terítéshez. Ezen czélszerű találmányomat ajánlom a t. cz. közönségnek előforduló szükségleinél.

Megtekinthetők a városligeti műcsarnokban és gyári helyiségemben, hol mértékszerinti meg- rendelések is elfogadtatnak.

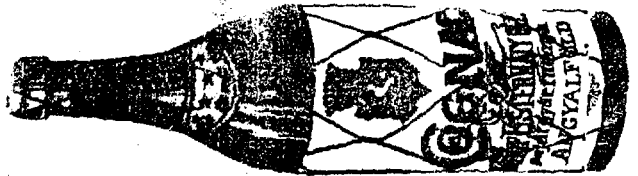
Kórházak, szállodatulajdonosok, nevelő-intézetek nagyobb megrendelésnél árkedvezményben részesülnek. Továbbá min- dennemű kárpitozott munkát a legolcsóbb áron elvállalok. — Tisztelettel

mükárpitos és diszító
VIG PÁL Budapest, Rózsa-utcza 52.

Szakértői vélemény: A forgalomban levő valódi fran- czia cognacokkal vetekedhetik.

A gróf Esterházy Géza-féle Cognac

KÜLÖNLEGESSÉG
***COGNAC

Csak akkor valódi, ha a sötétlen dugón ez az ékelettel fel- irás van: -Gróf Esterházy Géza.-

orvosi tekintélyek által ajánlva, felette kellemesen és jól íz- lik, minőség tekintetében bármelyik franciaia gyári- mányval versenyezhet — ára pedig sokkal olcsóbb.

A mi cognacunk tiszta borból van finomítva, minden idegen anyag hozzátevéle nélkül, miért is mindenütt kapható. **J á r v á n y o s b e t e g s é g e k n é l** kitünő eredménnyel használhatók.

Központi iroda: Budapest. külső váczí-ut 23
A gróf Esterházy-féle cognac-gyár igazgatósága.

5-10

Lipsee, Bordeaux, Nizza, Páris és Berlin.

Budapesti országos kiállítás. I. díj! Nagy érem!

Sternberg és Társa,

könyvkereskedők.

Budapest, Rombach-uteza 16. szám.

Ajánlják dusan felszerelt raktárukat. Mindenféle széfer és szidur 10-15 krig. Menyasszonyi aján- dékul selyem- vagy elfántesont kötéssel 1 frt 50 **krájezártól 15 frtig**. Machzor-ok 20-80 krig; németre vagy magyarra fordítva 1-6 frtig; chu- misok teflin, cziczisz, mezuzoth, kelékodek, új és régi széfer toráh, sinom gyapju és selyem talesz, mü- aranyhimzések porochesz-ra, michsze le'schulchán, szé- fer-toráh takaró, chupáh és e féle czikkék a legol- csóbb árak mellett. Mintarajzok megküldetnek. Ép- pen most vett meg egy nagy könyvtárt, mely rend- kívül szép szeforim-okat tartalmaz. Könyvjegyzék in- gyen. 15 **krért** bárki kaphat

„l u a c h“-ot

minhagymmal együtt, héber- német és a legujabb vásárok jegyzékével franko küldetik meg. 2-10
Ismételdők tetemes engedményben részesülnek.

POLOSKAGÁT

poloska-irtószer gőzkészülékkel.

A poloskagát az eddigi mindenféle poloska-irtószerekkel daczolhat, mert a poloskagát oly fojtó erőt fejt ki, melylyel őt perc alatt minden poloskát, amely lélekzik, megfojt. Az eddigi többféle poloskairtószereket túlhaladja, mert nemcsak ott pusztít, ahol poloskaféreg látható, hanem mindenhova hatol, mert a poloskák leginkább a szobapadlók alatt, továbbá ablak- és ajtóramák között tartózkodnak, ahová irtó port hinteni lehetetlen, de ezen fojtó gőz még ott is mindent, ami életben van elpusztít.

A POLOSKAGÁT kapható dobozokban. Használati utasítás szerint a poloskairtást bárki is eszközölheti. Ára dobozonként 50 kr., 1 frt és 2 frt.

GUTTMANN DÁVID

lakás- és ablaktisztító vállalata.

Alapítotott 1879-ben.

BUDAPEST, Károly körút 22.
(Rüser bazár) 3-12

A nagyérdemű közönségnek becses figyelmébe ajánljuk több kiállításon aranyéremmel kitüntetett műtermünket, valamint nagy raktárunkat kül- és belföldi szövetekben.

Buchhalter és Társa

férfi-szabók

VII., Károly-körút 19. (Báró Orczy-ház.)

Kohn Arnold

gazdag sirkőraktárát
(Vácikörút 14, szemben az Andrássy-
ut torkolatával)

ajánlja mindazok figyelmébe, kiknek a sirkőállítás szomorú közelességét kell teljesíteniök.

szép és pontos kivitelért és lehetőleg olcsó megszámitásért kezeskedik a czég jó hírneve.

Szombaton és ünnepnapokon zárva.

Kanitz Ferencz es Társa

szepeességi vászon raktára,

menyasszonyi kelengyék gyára,

Budapest, VI., hatvani-utcza. 11 sz.

alatti jóval megnagyobbított, látványosságot képező üzletben dus választékban kaphatók: a legnehezebb minőségű szepeességi, rumburgi, kreasz, hollandi, irhoni és sziléziai vásznak, szepeességi és dupladamaszt asztalneműek. Legnagyobb raktár kész női, férfi és gyermek fehérneműekben. Minden e szakmába vágó rendelmény leggyorsabban eszközöltek, mert a műhely a házban van. Nagy választék ágyszövetek és paplanokban.

!! Ujdonságok kávék terítékekben !!

Cretonok, batisztek, sephirek, satinok, nyári pique, gyermek-ruha csinvat stb. stb,

Különlegességek !! angol és francia batist és lenzsebkendőkben.

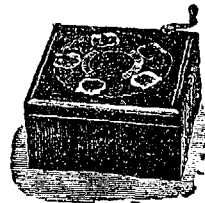
Valódi szerb vásznak.

Iskolás gyermekek részére szükséges fehérnemű nagy választékban kapható,

VARJU KÁROLY hangszergyáros

a komáromi kiállítás jury tagja,

Budapest, Kerepesi-ut 57. sz.

Egyedül jogosított készítője a szab. üveg-oztópzatu hangszimbalmoknak, mely négy nagy éremmel van kitüntetve.

Nagy választékban vonós, pengető, hajtó és húzó hangszerek, a melyeknél 15% engedmény takarítunk meg, ha

a 200 képpel illusztrált ingyen árjegyzéket kérjük egy levelezőlapon.

Czimbalmok részletfizetésre is kaphatók.

Első osztrák-magyar villámvilágítási és erőátviteli gyár

EGGER B. ÉS TÁRSA.

BUDAPEST

VII., Huszár-utcza
7. sz.

BÉCS

X., Simmeringer-
strasse 187/9.

Villámvilágítás, telefon,
villámhárító, vasuti távirda
stb.

A világhírű »Universal Transmitter« nevű mikrofon egyedül jogosított gyártól.

Költségvetések, árjegyzékek ingyen és bérmentve.